



RAČUNOVODSTVO
OSNOVNE STUDIJE

RAČUNOVODSTVO
STUDIJE MENADŽMENTA

UPRAVLJAČKO
RAČUNOVODSTVO

RAČUNOVODSTVO
TROŠKOVA

IZBORNI
PREDMETI

Predavači Linkovi Home

RAČUNOVODSTVO

V PREDAVANJE

1 KAPITAL I PRAVNE FORME PREDUZEĆA

Prof. dr Ana Lalević-Filipović

PODSJEĆANJE! BILANS STANJA-ISKAZ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU

Aktiva		Pasiva	
FA		OF	
Stalna imovina	600	Sopstven izvori	450
		LTL	
CA		Dugoročni	250
Obrtna Imovina	400	CL	
		Tekuće obaveze	300
	1.000		1.000

Klasa 3

Klasa 4

KAPITAL:
Izvori ukupne imovine
(sredstava)

Služi za procjenu
STEPENA ZADUŽENOSTI

2

RAČUNOVODSTVO

SOPSTVENI KAPITAL

SOPSTVENI KAPITAL PREDUZEĆA (KLASA 3)

OSNOVNI KAPITAL (30)

- **Akcijski kapital (300),**
- **Udjeli u DOO (301)**
- **Ulozi (302)**
- **Državni kapital (303)**
- **Ostali osnovni kapital (309)**
 - Kapital iz koga potiče početna imovina preduzeća; sva povećanja i sva smanjenja!

NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL (31)

- **Neuplaćene upisane akcije (310),**
- **Neuplaćeni upisani udjeli (311)**
 - **Koriguje upisani iznos kapitala na uplaćeni iznos**
 - Daje informaciju o broju tj. vrijednosti akcija koje su upisane a **nijesu još uvijek uplaćene**
 - **Napomena: o navedenom će nešto kasnije biti više riječi!**

REZERVE (32)

- **Emisiona premija (320),**
 - Positivena razlika između postignute prodajne vrijednosti akcija i njihove nominalne vrijednosti prilikom emisije akcija
- **Rezerve iz dobiti**
 - **Zakonske rezerve (321)**
 - a) (najmanje 5% iz ostvarenog dobitka...);
 - **Statutarne i druge rezerve (322)**
 - b) statutarne (iz neraspoređenog dobitka...); i
 - c) dr. rezerve (slobodne rezerve) (iz ostvarenog dobitka...)

SOPSTVENI KAPITAL PREDUZEĆA (KLASA 3)

REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI I GUBICI (33)

- **Revalorizacije rezerve (330).**
- ✓ *Iskazuju se efekti promjene fer vrijednosti nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja čiji su efekti promjene fer vrijednosti u skladu sa MRS.*
- ✓ *po osnovu revalorizacije osnovnih sredstava > revalorizacije rashode;*
- **Nerealizovani dobiti (gubici) po osnovu ... (331-334)**

NERASPOREĐENI DOBITAK (34)

- **Neraspoređeni dobitak ranijih godina (340)**
- **Neraspoređeni dobitak tekuće godine**
- NASTALA SREDSTVA U TOKU POSLOVANJA SU ZADRŽANA KAKO BI KOMPAНИЈИ OMOGUČILA DA SE KONTINUIRANO RAZVIJA...

GUBITAK (35)

- **Gubitak ranijih godina (350)**
- **Gubitak tekuće godine (351)**

ZAKLJUČAK!!!!

○ SOPSTVENI KAPITAL:

- OSNOVNI KAPITAL
- NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL
- REZERVE
 - EMISIONA PREMIJA
 - REZERVE IZ DOBITI
 - ZAKONSKE REZERVE
 - STATUTARNE
 - SLOBODNE ILI DR. REZERVE
- REVALORIZOVANE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI I GUBICI
- NERASPOREĐENA DOBIT
- GUBICI

STRUKTURA KAPITALA IZ ISKAZA O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/

A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	101
I. OSNOVNI KAPITAL	102
II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103
III. EMISIONA PREMIJA	104
IV. REZERVE (106+107+108+109-110)	105
1. Zakonske rezerve	106
2. Statutarne rezerve	107
3. Druge rezerve	108
4. Pozitivne revalorizacije rezerve i nerealizovani dobici po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	109
5. Negativne revalorizacije rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	110
VI. NERASPOREĐENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	111
1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	112
2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	113
3. Gubitak ranijih godina	114
4. Gubitak tekuće godine	115
VIII. UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU	116

Predavanja RAČUNOVODSTVO

ZAKLJUČAK!

Sve promjene koje nastaju na **SOPSTVENOM KAPITALU** se prema uzročnosti dijele u dvije kategorije:

•**I kategorija:** promjene koje nastaju usljed aktivnosti vlasnika (npr. unos kapitala ili povlačenje kapitala)

•**II kategorija:** promjene koje nastaju kao posljedica obavljanja poslovanja društva (npr. povećanja iz rezervi, iz neraspoređenog dobitka, smanjenja zbog pokrića gubitka i sl).

PRAVNI OBLICI PREDUZEĆA

- Pod uticajem velikog broja činilaca:

- *Način pribavljanja i ulaganja sopstvenog kapitala;*
- *Organizaciono-upravljački zahtjevi i rješenja;*
- *Odgovornost vlasnika kapitala za dugove;*
- *Poslovni kontinuitet;*
- *Kontrola i učešće u ostvarenom rezultatu;*
- *Mogućnost transfera vlasništva;*
- *Poreski uslovi,*
- *Pozicija preduzeća...*

INOKOSNA (LIČNA) PREDUZEĆA;

DRUŠTVO LICA (*ortačko i komanditna društva*);

DRUŠTVO KAPITALA:

- **DOO;**
- **AD.**
- Prema članu 2 Zakona o privrednim društvima (Sl.list CG 80/08) i Izmjenama i dopunama Zakona iz jula 2011 godine, svi oblici obavljanja privredne djelatnosti su podjeljeni na:
 - *akcionarsko društvo - "AD";*
 - *društvo sa ograničenom odgovornošću - "DOO";*
 - *komanditno društvo - "KD";*
 - *ortačko društvo - „OD“*
 - *dio stranog društva (DSD)*
 - *preduzetnik*

LIČNO VS ORTAČKO PREDUZEĆE

LIČNO (INOKOSNO)

- *Osniva se od strane jednog lica;*
- *neograničena odgovornost;*
- *diskontinuitet u poslovanju;*
- *jednostrano oporezivanje;*
- *tajnost poslovanja;*
- *ograničene mogućnosti prikupljanja kapitala;*
- *niska stručnost kadrova;*
- *fleksibilnost..*



Povećanje kapitala

- Dodatno ulaganje,
- Pozitivno poslovanje

Smanjenje kapitala

- Povlačenje kapitala;
- Isplate izazvane pokrićem ličnih rashoda

ORTAČKO

- ✓ *Osniva se od strane dva ili više lica;*
- ✓ *jednostavnije prikupljanje kapitala;*
- ✓ *neograničena odgovornost;*
- ✓ *veća stručnost kadrova;*
- ✓ *tajnost poslovanja;*
- ✓ *diskontinuitet poslovanja;*
- ✓ *Duži proces odlučivanja...*

o ...

Povećanje kapitala

- Dodatno ulaganje postojećih ortak,
- Pozitivno poslovanje;
- Prijem novih ortak

Smanjenje kapitala

- Povlačenje (potpuno/djelimično) ortak;
- Isplate izazvane pokrićem ličnih rashoda
- Negativno poslovanje...



Predavanja Računi

DRUŠTVO KAPITALA

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

- ❑ Osniva se od strane pravnih i/ili fizičkih lica;
- ❑ Zakonom je regulisan:
 - ❑ broj članova (može osnovati jedno ili više lica i ne može imati više od 30 članova) i
 - ❑ minimalni ulog (ne manji od 1€);
- ❑ ograničena odgovornost članova;
- ❑ olakšan pristup kapitalu;

Knjiga članova društva!

Povećanje kapitala

- Dodatno ulaganje postojećih članova, prijem novih članova;
- Revalorizacija osnovnog kapitala;
- Prenosom rezervi;
- Raspodjela neraspoređenog dobitka u osnovni kapital;

Smanjenje kapitala

- Povlačenje (potpuno/djelimično) uloga članova;
- Formiranjem rezervi;
- Pokriće gubitka;

AKCIONARSKO (DEONIČARSKO) DRUŠTVO



AKCIONARSKO DRUŠTVO (AD)

POJAM

*'tijelo koje je formirano od strane više lica, koje **zakonom** ovlašćeno da nastupa kao **jedno lice** s pravnim identitetom odvojenim od njegovih članova i kome se daju razna prava i obaveze, uključujući sposobnost da **postoji poslije smrti** ili povlačenja pojedinačnih njegovih članova!'*



KARAKTERISTIKE

1. OSNIVA GA VEĆI BROJ LICA;
2. ODVOJENO OD ČLANOVA;
3. KONTINUITET POSLOVANJA;
4. LAKO PRIKUPLJA KAPITAL;
5. OGRANIČENA ODGOVORNOST;
6. PROFESIONALNO UPRAVLJANJE;
7. VELIKI TROŠKOVI OSNIVANJA;
8. DVOSTRUKO OPOREZIVANJE;
9. JAVNO PRIKAZIVANJE FINSIJSKIH IZVJEŠTAJA
7. ITD....

OSNOVNI (AKCIJSKI) KAPITAL AD

POJAM I KARAKTERISTIKE

- ✓ Kapital koji nastaje prilikom osnivanja privrednog društva;
- ✓ osnovni kapital se smatra minimumom koji štiti interese povjerilaca, odnosno predstavlja garantnu supstancu;
 - ✓ Minimalni osnovni kapital akcionarskog društva je 25.000€, Osnivači su dužni da osnivački kapital uplate u iznosu od najmanje 25.000€ u novcu." (čl.17, član 6 Zakona o privrednim društvima)
- ✓ Zakonom je propisano kako i na koji način se može povećavati i smanjivati kapital;
 - ✓ Ne mijenja se pod uticajem rezultata poslovanja
- ✓ Propisana je obaveza da se u Registar evidentiraju sve promjene na osnovnom kapitalu

OSNIVANJE AD

Zakon o privrednim društvima
(član 20 i 20a)

- ✓ **SIMULTANO OSNIVANJE**-otkup svih akcija bez javnog poziva za upis akcija;
- ✓ **SUKCESIVNO OSNIVANJE**-javni poziv za upis i uplatu akcija...

OSTALI OBLICI KAPITALA PREDUZEĆA

OVLAŠĆENI KAPITAL

- **Najveći broj akcija koji korporacija smije da emituje;**
- ✓ Primjer:
 - ✓ Osnivačkim aktom je kompanija "X" ovlašćena da može maksimalno da emituje 500.000 akcija (autorizovane akcije)
- ✓ Kompanija u momentu osnivanja može da emituje taj broj akcija, ali i ne mora...

EMITOVANI KAPITAL

- ✓ **Akcije koje su prodate ili su na neki drugi način prenijete akcionarima...**
- ✓ Primjer:
 - ✓ Kompanija "X" se opredijelila da izda i proda samo 300.000 akcija u trenutku osnivanja...(ovih 300.000 akcija predstavljaju emitovane akcije)
 - ✓ Ostatak od 200.000 akcija predstavlja **ne emitovani kapital**

OTVORENI KAPITAL

- ✓ **Akcije koje su još uvijek u opticaju umanjene za otkupljene (ili poništene) sopstvene akcije.**

Otvoreni kapital:

Emitovani kapital –
Otkupljene sopstvene akcije
(ili Poništene akcije)

Biće više riječi na
slajdovima koji
slijede!

ZAPAMTITE!

- Akcije koje su odobrene da se emituju, predstavljaju **autorizovane akcije**;

Primjer: preduzeću je dozvoljeno da maksimalno može da emituje 100 akcija, nominalne vrijednosti 10€/akciji;

Pojašnjenje: autorizovane akcije su: **100 akcija**

- Akcije koje su izdate, predstavljaju **emitovane akcije**
- **Primjer:** Preduzeće je izdalo od maksimalnih 100 akcija, 50 akcija.
- **Pojašnjenje:** **50 akcija** predstavlja emitovane akcije



AKCIJA-POJAM I PODJELA

❑ VLASNIČKA HOV:

❑ OBIČNE (REDOVNE)

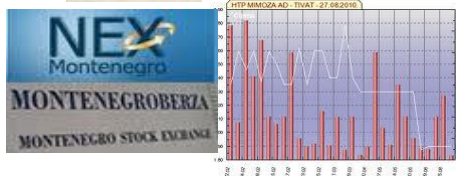
(3000 Akcijski kapital-obične akcije)

- ❑ **Pravo na kapital;**
- ❑ **Dividendu;**
- ❑ **Pravo glasa...**

❑ PRIORITETNE (PREFERENCIJALNE)

(3001 Akcijski kapital-prioritetne akcije)

- ❑ **Pravo na kapital;**
- ❑ **Dividendu;**
- ❑ **Pravo naplate imovine u slučaju likvidacije....**
- ❑ **NE DAJU PRAVO GLASA!**



OBLICI VRIJEDNOSTI AKCIJA

POJAM

SITUACIJE???

✓ **NOMINALNA VRIJEDNOST:**

- ✓ Vrijednost na koju akcija glasi i naznačena je na poledini akcije...;

✓ **Dobija se:**

- ✓ $\text{Broj akcija} * \text{nominalna cijena po akciji}$

NAPOMENA: NV akcija je dokaz da su akcionari UPISALI akcije, što NE znači da su ih i uplatili!

NV-upisana vrijednost akcija

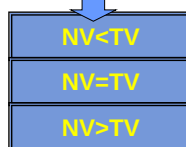
✓ **TRŽIŠNA VRIJEDNOST:**

- ✓ Iznos koji može da se dobije za akciju na berzi ili preko posrednika...

✓ **Dobija se:**

- ✓ $\text{Broj akcija} * \text{tržišna cijena po akciji}$

EMISIONA PREMIJA
(kapitalna rezerva, ažio)



Ništa!

Disažio!

Nije u skladu sa Zakonom o priv.društvima, pa nije ni predviđena Kontnim okvirom tako da se ne knjiži.

NV=TV;

-KNJIGOVODSTVENO
OBUHVAĆANJE-

Napomena:
Aktionari
su uplatili
cjelokupan
iznos
upisanog
kapitala!

Grafički
prikaz:

Pruža podatke o
vrijednosti (tj. broju)
emitovanih akcija koje
su uplaćene.

Obezbeđuje podatak o
raspoloživom kapitalu,
odnosno pruža podatke o
vrijednosti (tj. broju)
emitovanih akcija koje
još **nisu uplaćene.**

Obezbeđuje podatak o
**visini
potraživanja**
prema vlasnicima za
upisani a neuplaćeni
kapital

Akcijski kapital obične
akcije

3100 Neuplaćene upisane
obične akcije

0000 Neuplaćene
upisane obične akcije

Uplaćeni
iznos

Uplaćeni
iznos

NV

NV

Uplaćeni
iznos

Tekući račun

Uplaćen
i iznos

Napomena 1: Neuplaćeni, upisani kapital je pozicija Iskaza o finansijskoj poziciji /Bilansa stanja/. Nalazi se na strani i aktive (u okviru klase 0) i na strani pasive (klasa 3, prema Novom Kontnom okviru koji je u CG usvojen 2011.godine). Zapravo, prema zahtjevu IV Direktive Evropske unije, neophodno je da se navedena bilansna pozicija nalazi i na strani aktive i na strani pasive. Zašto? Upravo iz razloga što na strani **aktive** obezbeđuje relevantan podatak o visini potraživanja prema vlasnicima za upisani a neuplaćeni kapital. Na strani **pasive**, neuplaćeni upisani kapital treba da obezbijedi podatak o **raspoloživom kapitalu**

Napomena 2: Postojanje dva različita računa (jedan aktivni drugi pasivni) sa istim nazivom je posljedica odredbi Zakona o privrednim društvima i mogućnosti upisa kapitala bez njegove uplate.

DA ZAKLJUČIMO!

Naizgled identični računi, samo imaju isti naziv:

- **000-aktiva**, sredstva (predstavlja račun koji se odnosi na upisane akcije koji još uvek nisu uplaćene). Dakle, riječ je o potraživanjima...
- **310 -dio kapitala** (odnosi se na upisan iznos akcija, radi se o pisanom obećanju davaoca da će uplatiti obećani iznos). Dakle, riječ je o akcijama koje su upisane, a još nijesu plaćene...
- Zatvaraju se kad se izvrši uplata akcija osnivača

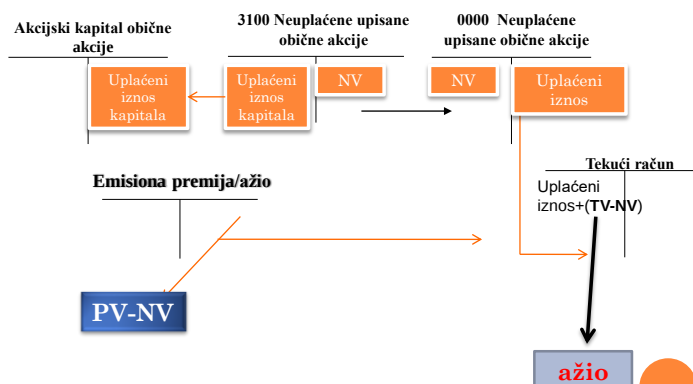
NV<TV

-KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE-

Napomena:

Akcionari su uplatili cjelokupan iznos upisanog kapitala!

Grafički prikaz:



PRETPOSTAVKA:

NV<TV**-PRIMJER-**

- AD je emitovale i prodalo 3.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 3€/akciji. Tržišna cijena jedne akcije je 5€. Akcionari su uplatili cjelokupan iznos upisanih akcija i ažio.

Knjiženje na računima Glavne knjige:

Aksijski kapital obične akcije

9.000 (1c)

Pružila podatak o vrijednosti akcija koje su plaćene

Emisiona premija/ažio

6.000 (1b)

Upisani kapital

3100 Neuplaćene upisane obične akcije

1c) 9.000

9.000 (1a)

0000 Neuplaćene upisane obične akcije

1a) 9000

9.000 (1b)

Tekući račun

1b) 15.000

Uplaćeni iznos + ažio
(9.000+6.000)**RJEŠENJE:**

$$NV=3*3.000=9.000$$

$$TV=5*3.000=15.000$$

$$AŽIO=6.000$$

PRETPOSTAVKA: **NV<TV****-PRIMJER- KNJIŽENJE U DNEVNIKU**

- AD je emitovale i prodalo 3.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 3€/akciji. Tržišna cijena jedne akcije je 5€. Akcionari su uplatili cjelokupan iznos upisanih akcija

Knjiženje u dnevniku:

RB	konto	Opis	duguje	potražuje
1a)	0000 3100	Neuplaćene upisane obične akcije Neuplaćene upisane obične akcije - za upisan osnivački kapital -	9.000	9.000
1b)	2410 0228 0000	Tekući račun Emisiona premija Neuplaćene upisane obične akcije - za unijete stvari i uplaćen novac	15.000	6.000 9.000
1c)	3100 3000	Neuplaćene upisane obične akcije Aksijski kapital obične akcije - za povećanje akcijskog kapitala	9.000	9.000

- RJEŠENJE:

$$NV=3*3.000=9.000$$

$$TV=5*3.000=15.000$$

$$AŽIO=6.000$$

UPLATA JEDNOG DIJELA UPISANIH AKCIJA

-PRIMJER-

□ **Napomena:** ažio i $\frac{1}{4}$ NV
akcija **MORA** biti uplaćen!

□ Akcije koje emituje
društvo moraju biti u
potpunosti uplaćene prije
nego se izdaju njihovim
vlasnicima. (član 53)

Knjiženje na računima Glavne knjige:

- 1) AD je emitovalo i
prodao 1.000 redovnih
akcija nominalne
vrijednosti 5€/akciji.
Tržišna cijena jedne
redovne akcije je 6€.
- Akcionari su uplatili $\frac{1}{2}$
upisanog kapitala i
emisionu premiju u
cjelini.

□ **RJEŠENJE:**

□ $NVr=5*1.000=5.000$

□ $Tvr=6*1.000=6.000$

□ $AŽIOr=1.000$

Akcijski kapital obične
akcije

2.500 (1c)

3100 Neuplaćene upisane
obične akcije

1c) 2.500

5.000 (1a)

0000 Neuplaćene
upisane obične akcije

1a) 5.000

2.500 (1b)

Emisiona premija/ažio

1.000 (1b)

PV-NV

Bitno!

Na ovaj način na strani
PASIVE akcije se razdvajaju
na one koje su već uplaćene
(prenijete vlasnicima) (**rn**
akcijski kapital) i one koje to
još nisu (**rn 3100**)

Obezbjeduje podatak o
visini potraživanja
prema vlasnicima za
upisani a neuplaćeni
kapital
Dakle: **potraživanja od
vlasnika su 2.500€**

Obezbjeduje podatak o
raspoloživom kapitalu,
odnosno o broju akcija
koje nijesu još uvijek
uplaćene.
Dakle: **upisano je a još
ne uplaćeno 2.500€**

Tekući račun

1b) 3.500

Uplaćeni iznos + ažio
(2.500+1.000)

UPLATA JEDNOG DIJELA UPISANIH AKCIJA -PRIMJER- KNJIŽENJE U DNEVNIKU

- 1) AD je
emitovalo i
prodao 1.000
redovnih akcija
nominalne
vrijednosti
5€/akciji.
Tržišna cijena
jedne redovne
akcije je 6€.

- Akcionari su
uplatili $\frac{1}{2}$
upisanog kapitala
i emisionu
premiju u cjelini.

□ **RJEŠENJE:**

□ $NVr=5*1.000=5.000$

□ $Tvr=6*1.000=6.000$

□ $AŽIOr=1.000$

Knjiženje u dnevniku:

RB	konto	Opis	duguje	potražuje
1a)	0000 3100	Neuplaćene upisane obične akcije Neuplaćene upisane obične akcije - za upisane obične akcije-	5.000	5.000
1b)	2410 0228 0000	Tekući račun Emisiona premija Neuplaćene upisane obične akcije - za uplatu $\frac{1}{2}$ upisanog kapitala i.-	3.500	1.000 2.500
1c)	3100 3000	Neuplaćene upisane obične akcije Akcijski kapital obične akcije - za povećanje akcijskog kapitala-	2.500	2.500

$\frac{1}{2}$ nominalne vrijednosti
(2.500) + ažio (1.000)

Nalazi se podatak o
uplaćenom kapitalu

EMITOVANJE AKCIJA ZA NEGOTOVINSKA SREDSTVA

POJAM, CILJ...

- *emisija i prodaja akcija za materijalna dobra ili usluge ili za neka prava!*

□ PROBLEM:

- Utvrđivanje iznosa (cijene (vrijednosti)) po kojima bi akcije trebalo evidentirati? Dakle, **ne postoji podatak o tržišnoj vrijednosti akcija!**

□ RJEŠENJE:

- po tržišnoj (fer) cijeni sredstva ili usluge koja se razmjenjuje, osim ukoliko fer vrijednost nijesmo u mogućnosti pouzdano da utvrdimo (u toj situaciji koristimo fer vrijednost običnih akcija).

➤ EFEKAT:

- *povećanje sopstvenog kapitala (pasiva);*
- *Povećanje imovine (aktiva)*

KNJIGOVODSTVENO OBUHVAATANJE

Pojašnjenje preko primjera koji slijedi...

EMITOVANJE AKCIJA ZA NEGOTOVINSKA SREDSTVA -PRIMJER-

- 1) Preduzeće »X« izdaje 100 redovnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti od 1.000 € u zamjenu za fabričku halu. Tržišna vrijednost fabričke hale je 120.000€, dok je tržišna cijena akcija nepoznata.

Pojašnjenje:

1) $NV = Br. akcija * nv \text{ redovnih akcije} = 100 * 1.000 = 100.000€$
 2) $Tržišna \text{ vrijednost fabričke hale} = 120.000€$
 $Emisiona \text{ premija} = 120.000 - 100.000 = 20.000€$
 $Nabavna \text{ vrijednost fabričke hale} = 120.000 + 3.600 = 123.600€$

Porez na promet nepokretnosti (3% * 120.000) = 3.600 – Zakon o porezu na promet nepokretnosti – član 9

- Knjiženje u dnevniku

RB	Opis	duguje	potražuje
1a)	Neplaćene upisane obične akcije	100.000	
	Neplaćene upisane obične akcije - za upisane obične akcije-		100.000
1b)	Građevinski objekat	123.600	
	Emisiona premija		20.000
	Obaveze prema državi		3.600
	Neplaćene upisane obične akcije - za prodate akcije u stvarima.-		100.000
1c)	Neplaćene upisane obične akcije	100.000	
	Aksijski kapital obične akcije -za povećanje aksijskog kapitala		100.000

U visini postignute TV

USITNJAVANJE AKCIJA

○ KADA?

- Tržišna cijena po akciji visoka da ugrožava trgovanje akcijama kompanije..

○ ZAŠTO?

- Smanjenje tržišne cijene akcija
- Povećanje likvidnosti akcija
- Podsticanje na kupovinu akcija

○ POSLJEDICE

- Smanjuje se NV i TV akcija
- Povećava se broj emitovanih akcija...**ali ne i vrijednost sopstvenog kapitala**

PRIMJER:

Kompanija "X" ima van preduzeća 30.000 akcija 5€/a. Tržišna vrijednost je 70€/a. Kompanija planira usitnjavanje akcija (**1:2**).

Pojašnjenje: **1:2** znači da akcionar umjesto jedne akcije dobija dvije nove

Posljedice: usitnjavanje akcija smanjuje NV (sada je 2,5€/a) i povećava broj emitovanih akcija van preduzeća (sada 60.000). Tržišna cijena akcija pada (sada 35€/a), te se smanjuje gotovinska dividenda i db/a.

NASTAVAK...KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE

○ BITNO!

- Ne mijenja se saldo na računu sopstveni kapital...
 - Primjer:
 - Ranije (prije usitnjavanja)- $30.000 \cdot 5\text{€}/\text{akcija} = 150.000\text{€}$;
 - Sada (poslije usitnjavanja)- $60.000 \cdot 2.5\text{€}/\text{akcija} = 150.000\text{ €}$
 - ✓ **ZAKLJUČAK:** vrijednost je nepromijenjena (saldo isti) samo se **mijenja struktura...**
- Potrebno je promjenu "dokumentovati" (knjiži se u dnevniku u dijelu koji nije sastavni dio dvojnog knjigovodstva)

27 oktobar 2020

30.000 redovnih akcija nominalne vrijednosti 5€/a koje su izdate i nalaze se van preduzeća su podijeljene na 1:2, što je rezultiralo iznosom od 60.000 redovnih akcija nominalne vrijednosti 2,5€/a, koje su izdate i kojima se trguje

• Knjigovodstveno obuhvatanje

POZAJMLJENI KAPITAL (OBAVEZE)



POZAJMLJENI KAPITAL (41...-49)

- **DUGOROČNE OBAVEZE (grupa 41):**
 - po osnovu kredita;
 - finansijskog lizinga;
 - dospjelih mjenica;
 - odloženih poreza;
 - odloženih prihoda...
- **TEKUĆE OBAVEZE (42-49)**
 - **KRA TKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE (42)**
 - Po osnovu kratkoroč.kredita....
 - **OBAVEZE IZ POSLOVANJA(grupa 43):**
 - Dobavljači ... (431-439);
 - **OBAVEZE IZ SPECIFIČNIH POSLOVA (44)**
 - **OBAVEZE PO OSNOVU ZARADA I NAKNADA ZARADA (45)**
 - **OSTALE OBAVEZE (46)**
 - **OBAVEZE ZA PDV (47)**
 - **OBAVEZE ZA OSTALE POREZE, DOPRINOSE I DR. DAŽBINE (48)**
 - **PVR (49)**



DUGOROČNI KREDITI

Upotreba:

- Kupovina ili izgradnja osnovnih sredstava kao i trajnih obrtnih sredstava;

• ROK VRAĆANJA > 1 godine

• Postupak:

- Sklapa se ugovor;
- Direktno se ne uplaćuje na t.r.n tražica kredita;

• **Nastanak obaveze:**

- Kada kreditor isplati obavezu prema dobavljaču!

- Vraćanje dugoročnih kredita vrši se putem polugodišnjih ili godišnjih anuiteta, koji sadrže otplatu - ratu kredita i pripadajući dio kamate.

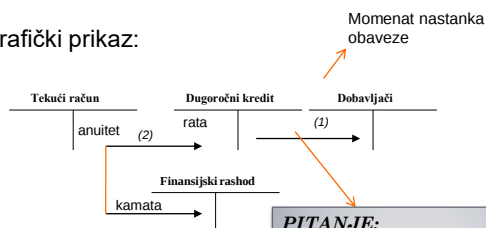
• Knjigovodstveno obuhvatanje se vrši:

- 1) za iznos odobrenog kredita zadužuje račun-Dobavljači i odobrava račun-Dugoročni kredit.

□ Knjigovodstveno obuhvatanje vraćanja dugoročnih kredita **putem anuiteta** se vrši na taj način što se za iznos:

- 2) rate zadužuje račun Dugoročni kredit, odobrava račun-Tekući račun za visinu anuiteta, dok se za vrijednost obračunate kamatne stope zadužuje račun-Finansijski rashod

Grafički prikaz:



PITANJE:
O kojoj je bilansnoj promjeni ovdje riječ?

KRATKOROČNI KREDITI

UPOTREBA:

- Privremene i povremene potrebe za nabavkom obrtnih sredstava;

• ROK VRAĆANJA < 1 godine;

• Mogu biti:

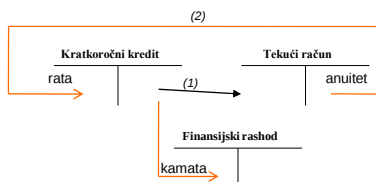
- Robni i novčani;

- U principu uvijek se uplaćuju na tekući račun tražioca kredita!

Knjigovodstveno obuhvatanje se vrši:

- 1) na teret računa Kratkoročni kredit uz istovremeno odobravanje računa-Tekući račun.

Grafički prikaz:



Odobreni kratkoročni kredit se vraća ne parcijalno već u cjelokupnom iznosu, uz pripadajuću kamatu, tako da se knjigovodstveno evidentiranje vrši:

- 2) zaduživanjem računa Kratkoročni kredit za visinu rate, rn-Finansijski rashod za visinu obračunate kamate i odobrenjem odgovarajućeg računa-Tekući račun za visinu anuiteta.

TEKUĆE OBAVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA

- Nastaju kupovinom od dobavljača odgovarajućeg faktora procesa rada
- Knjigovodstveni dokument-**FAKTURA:**

- **VISINA;**

- Nije fiksna kategorija;
- Diskonti (popusti) dati od dobavljača u cilju stimulacije poslovne politike.

- **ROK;**

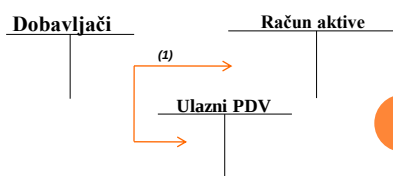
- Najčešće 15 dana od dana prijema robe i fakture;
- Klauzule:
 - "n/15"
 - "3/10"
 - Kasa skonto...

- **NAČIN PLAĆANJA:**

- Bez odlaganja (gotovinski)-ček;
- Sa rokom do 15 dana-virman;
- Sa rokom do 90 dana-mjenica!

Knjigovodstveno evidentiranje:

1) zaduživanjem odgovarajućeg računa aktive (materijal, osnovna sredstva, usluge, i sl.), i rn Ulazni PDV (21% ili 7% na NV) i odobravanjem računa Dobavljači za visinu nastale obaveze



Predavanja RAČUNOVODSTVO

MJENIČNE OBAVEZE

- **Mjenica-HOV** koja služi kao sredstvo obezbjeđenja odloženog plaćanja obaveze prema dobavljaču (glasi na neograničeni iznos...);
- Izdaje se od strane banke (trasaNta), na zahtjev dužnika (trasaTa) a isplaćuje se o roku dospeljaća dobavljaču (remitentu).
- O roku dospeljaća imalac mjenice (remitent) istu podnosi za naplatu...
- **Rok dospeljaća:**

- 1) rok dospeljaća mjenice je **jednak** roku isplate obaveze prema dobavljaču,
- 2) rok dospeljaća mjenice je **duži** od roka isplate obaveze prema dobavljaču (obračunava se pasivna ks)

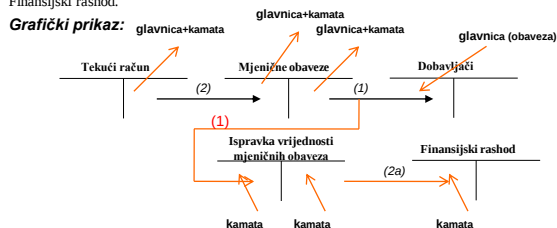
Knjigovodstveno obuhvatanje posljednje situacije se vrši:

1) zaduživanjem računa-Dobavljač za visinu supstituisane obaveze i odobravanjem računa-Mjenične obaveze za istu vrijednost uvećanu za visinu obračunate pasivne kamatne stope obuhvaćane na računu-Ispravka vrijednosti mjenične obaveze,

Rok dospeljaća mjenice povlači određene izdatke, koji se knjigovodstveno evidentiraju kroz dva knjigovodstvena stava:

2) odobravanjem računa-Tekući račun za visinu mjenične obaveze uvećane za vrijednost obračunate pasivne kamatne stope i zaduživanjem računa-Mjenične obaveze, za visinu obračunate obaveze,

(2a)odobravanjem računa-Ispravka vrijednosti mjeničnih obaveza i zaduživanjem računa-Finansijski rashod.



$$\text{Kamata na rok dospeljaća} = \frac{\text{Glavnica} \times \text{Rok dospeljaća} \times \text{Godišnja kamatna stopa}}{360}$$

MJENIČNE OBAVEZE -PRIMJER-

- ❑ *Pošto o roku nijesmo u mogućnosti da izvršimo obavezu prema dobavljaču, izdajemo mjenicu.*

D	IVMO	P	D	Mjenična obaveza	P	D	Dobavljač	P
1) 69,4	69,4 (2a)		2) 5.069,4	5.069,4 (1)		1) 5000		

- ❑ *Dug je 5.000€, rok dospijeca mjenice=50 dana i kamata 10% godišnje*
- ❑ *Na dan dospića..*

D	Tekući račun	P	D	Finansijski rashod	P
	5.069,4(2)		2a) 69,4		

❑ RJEŠENJE:

$$\text{Kamata} = (5.000 * 50 * 0,1) / 360 = 69,4$$

EMITOVANJE OBVEZNICA

- ❖ *Obveznica -dužnička HOV koja vlasniku, odnosno kreditoru (povjereniku) daje pravo da po dospelju od izdavaoca naplati iznos koji je naznačen na obveznici, kao i pravo na naplatu pripadajuće kamate;*
- ❖ *Dugoročni krediti / obveznice*

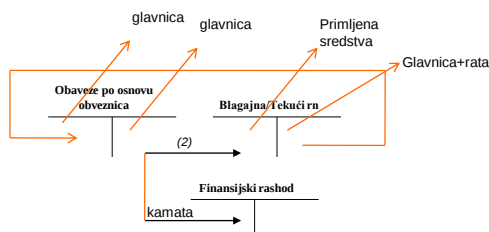
Knjigovodstveno obuhvatanje nastale obaveze po osnovu emitovanja obveznica se knjigovodstveno evidentira u momentu kada kupci obveznica uplate novčana sredstva u visini primljenih uplata, na taj način što se:

1) *račun aktive (Blagajna ili Tekući račun, i sl.) zadužuje za iznos primljenih sredstava, a odobrava račun-Obaveze po osnovu obveznica.*

Slično kao i kod dugoročnog kredita, isplata obaveza po osnovu obveznica po proteku ugovorenog roka se knjigovodstveno evidentira:

2) *zaduženjem računa Obaveze po osnovu obveznica, rn-Finansijski rashod i odobravanjem računa aktive-Tekući račun za isplaćeni iznos.*

Grafički prikaz:



PROKNJIŽITI NAVEDENU POSLOVNU PROMJENU I POJASNITI

- *Skupština akcionara je donijela odluku da se izvrši emisija redovnih akcija, tako da je emitovano (izdato) 1.000 akcija po nominalnoj cijeni od 10€/akciji. Tržišna cijena je 12 €/akciji. Akcije nijesu kupljene.*

Predavanja RAČUNOVODSTVO



HVALA NA PAŽNJI...
PITANJA.....?????

Predavanja RAČUNOVODSTVO

